

ANALIZA ANKETE O ŠOLSKI PREHRANI ZA STARŠE

Anketo je izpolnilo 416 staršev, kar predstavlja 53,4 % izdanih 779 anketnih vprašalnikov.

Analiza po vprašanih

- 1. Odziv staršev na e-anketo o šolski prehrani je slab, saj se na anketo odzove manj kot 10 % staršev. Zanima nas vzrok za tako slab odziv. Prosim, obkrožite trditev, ki najbolj drži za Vas.**

Trditev	število odgovorov	%
a) Na anketo se vsako leto odzovem in pravočasno izpolnim vprašalnik.	194	46,6 %
b) Obvestil preko e-asistenta ne prejemem oz. nanje ne odgovarjam.	26	6,3 %
c) Tematika šolske prehrane me ne zanima. Vprašalnik naj izpolni otrok, ki najbolj ve, kaj in kako v šoli je.	23	5,5 %
d) S šolsko prehrano je vse ok, zato se mi ne zdi potrebno izpolnjevati vprašalnika.	76	18,3 %
e) Menim, da je izpolnjevanje vprašalnika samo sebi namen in se ne bo nič spremenilo, zato ga ne izpolnjujem.	43	10,3 %
f) Drugo: _____	51	12,3 %
Brez odgovora	3	0,7 %
Skupaj	416	100%

Komentar in analiza:

Večina anketiranih staršev, 46,6 %, zagotavlja, da se na anketo o šolski prehrani odzove vsako leto in pravočasno izpolni vprašalnik.

18,3 % staršev meni, da je s šolsko prehrano vse ok, zato se jim ne zdi potrebno izpolnjevati vprašalnika.

10,3 % staršev meni, da je je izpolnjevanje vprašalnika samo sebi namen in se ne bo nič spremenilo, zato ga tudi ne izpolnjujejo.

6,3 % staršev ne uporablja komunikacije preko e-asistenta kot glavnega načina komunikacije med šolo in domom.

Pod rubriko f) Drugo ste se našli predvsem starši otrok prvih razredov, ki ste tokrat prvič izpolnjevali Anketo o šolski prehrani za starše ter tisti starši, ki anketo spregledate, nanjo pozabite ali imate preprosto odpor do izpolnjevanja anket.

2. Čeprav je prehrana na šoli kakovostna in okusna, da so kosila sveže pripravljena in da v jedilnike skladno s priporočili vključujemo preko 40 % lokalnih in ekološko pridelanih živil, se na šoli srečujemo z ogromnimi količinami zavržene hrane. Zlasti pri kosilu ugotavljamo, da otroci pojedjo le dve ali celo samo eno pripravljeno jed, ostalo, zlasti zelenjavne jedi, juhe in polnozrnat izdelke pa zavržejo. Kako bi se bilo po Vašem mnenju najbolje lotiti reševanja tega problema?

Predlog	število odgovorov	%
a) Otrokom pripravljajte predvsem taka živila in jedi, ki jih radi jedo.	140	29,4 %
b) Od otrok je potrebno zahtevati, da pojedjo vse.	44	9,2 %
c) Poenostavite jedilnike. Posamezen obrok naj vključuje največ 2 različni jedi.	161	33,8 %
d) Jedilniki morajo biti bolj pestri in vključevati več različnih menijev, med katerimi otroci lahko izbirajo, tako kot v srednjih šolah. Na izbrani meni bi se naročali 14 dni v naprej. (Za to opcijo žal nimamo kapacitet.)	58	12,2 %
e) Otrokom, ki večkrat zavržejo pripravljeno hrano, naj se na položnici dodatno zaračuna odvoz odpadkov.	27	5,6 %
f) Hrana v šoli je zanič. Najbolje bi bilo, da bi otroci nosili hrano od doma.	11	2,3 %
Brez odgovora	13	2,7 %
Dodatno g) Drugo – dodali starši sami	23	4,8 %
Skupaj	477	100 %

Komentar in analiza:

Količina zavržene hrane predstavlja pereč problem na vseh osnovnih šolah. Na OŠ Komenda Moste smo se do sedaj s tem problemom poskušali soočiti predvsem s kvalitetnim izborom živil in strokovno pripravo obrokov, izobraževanjem otrok o pomenu zdrave prehrane in prijaznim spodbujanjem otrok, k okušanju novih ali manj priljubljenih zdravih jedi. Otroci imajo pri kosilu možnost, da določene jedi ne vzamejo ali jo vzamejo samo »za poskusit«. Pri gospodinjstvu in sodobni pripravi hrane jih učimo samostojne priprave različnih jedi. Tretji teden v novembru v okviru projekta Tradicionalni slovenski zajtrk, cel teden posvetimo slovenskim tradicionalnim jedem in jedem različnih slovenskih pokrajin. V okviru pravil in zakona o šolski prehrani ter kapacitet šolske kuhinje poskušamo čim bolj prisluhniti tudi željam otrok. Žal je večina želja, ki so jih v preteklem šolskem letu v anketi zapisali otroci, daleč izven teh okvirjev (sladkarije, kokice, jufka, McDonalds, palačinke in pomfri ...) Za napisane želje ne ostajamo gluhi in se jih trudimo realizirati ob posebnih priložnostih, ki so izven okvira šolske prehrane, kot je šolski bazar, dnevi dejavnosti in druge posebne priložnosti. Kot VIZ pa smo v prvi vrsti dolžni poskrbeti za zdravo, uravnoteženo in varno šolsko prehrano, spodbujate otroke k zdravim prehranskim navadam in jim nuditi bolj zdrave izbire priljubljenih jedi. Pri tem občasno uporabljamo tudi »kuharske trike« kot so pasiranje zelenjave, kombiniranje priljubljenih jedi z manj priljubljenimi in številne druge, toda zlasti starejši otroci vse to zelo hitro spregledajo in potem raje ne pojedjo nič. Ker imamo po našem mnenju še vedno preveč zavržene hrane, poskušamo poiskati nove načine zmanjšanja odpadkov.

Nekateri starši ste obkrožili več možnosti, zato je pri tem vprašanju več odgovorov, kot je bilo vrnjenih vprašalnikov, saj sem pri analizi upoštevala vse oddane odgovore.

Vse spremembe v tako velikem in občutljivem sistemu, kot je šolska prehrana, potekajo postopoma in počasi, zato sem v vprašalnik vključila tudi opcijo d, za katero sicer trenutno nimamo možnosti, je pa pogosta praksa v srednjih šolah.

Nekateri starši ste v anketo dodali še možnost g, kjer ste navajali predvsem predloge, ki jih na šoli že izvajamo, zato jih v anketo nisem navedla, saj potrebujemo in iščemo nove rešitve.

3. V pripravi so nove smernice o šolski prehrani, ki naj bi v smeri zmanjšanja ogljičnega odtisa v šolski prehrani in ob vedno bolj sedečem slogu življenja ljudi vsaj podvojili ponudbo živil rastlinskega izvora (polnozrnate jedi in zelenjava) na račun živil živalskega izvora (meso, mleko, jajca in izdelki iz teh živil). Katere od spodaj navedenih trditev se najbolj približajo Vašemu mnenju glede prehranskih smernic za otroke in mladostnike. (Lahko izberete več trditev.)

Trditev	Število odgovorov	delež glede na št. izbranih trditev (700)	Delež glede na št. oddanih vprašalnikov (416)
a) Prehrana otrok mora biti v prvi vrsti raznolika in uravnotežena in mora zaradi povečanih potreb po beljakovinah za rast in razvoj vključevati tako živila živalskega kot rastlinskega izvora v sorazmernem deležu.	340	48,6 %	81,7 %
b) Delež prekomerno hranjenih otrok v Sloveniji se je v zadnjih letih močno povečal, zato je prav, da tudi otroke v šoli hranimo z manj kalorično hrano rastlinskega izvora.	29	4,1 %	7,0 %
c) V prvi vrsti si želim, da otrok pride iz šole sit in zadovoljen, saj le tako lahko kvalitetno opravlja svoje delo.	147	21 %	35,3 %
d) Mi živimo aktivno življenje. Moj otrok je športnik oz. se tudi sicer veliko giblje, za kar potrebuje tudi dovolj kalorično in z beljakovinami bogato hrano, ki pa je ne more pokriti samo z živili rastlinskega izvora.	117	16,7 %	28 %
e) Živali, ki jih redimo za našo prehrano, se mi smilijo. Usmrtili bi živali za našo prehrano ocenjujem kot nehumano. Vsi bi morali takoj nehati jesti meso in se prehranjevati izključno z živili rastlinskega izvora.	5 (3)	0,7 %	1,2 %
f) Otroci v šoli že tako in tako dobijo bolj malo mesa, zato ne vidim potrebe, da bi ga še dodatno omejevali.	50	7,1 %	12 %
g) Nujno moramo zmanjšati ogljični odtis, sicer bo kmalu konec sveta. Poleg rastlinske prehrane bi bilo potrebno vsaj še prepovedati uporabo avtomobilov (vsi na javni prevoz), pozimi bi morali zmanjšati ogrevanje stanovanj na minimum (15 do 18+C) ter poleti prepovedati uporabo klimatskih naprav, ker so energijsko zelo potratne.	6 (4)	0,9 %	1,4 %
h) Drugo – dodali starši sami	2	0,3 %	0,5 %
Brez odgovora	4	0,6 %	1 %
Skupaj	700	100 %	/

Komentar in analiza:

Pri vprašanju je bilo več možnih odgovorov, zato sem v tabeli poleg deleža izbrane trditve glede na vse trditve (700) oblikovala tudi bolj realen prikaz deleža izbrane trditve glede na število vseh analiziranih vprašalnikov (416).

Večina staršev, 81,7 %, je mnenja, da mora biti prehrana otrok v prvi vrsti raznolika in uravnotežena in mora zaradi povečanih potreb po beljakovinah za rast in razvoj vključevati tako živila živalskega kot rastlinskega izvora v sorazmernem deležu.

Zelo visok, 35,3 %, je tudi delež staršev, ki si v prvi vrsti želijo, da otrok pride iz šole sit in zadovoljen, saj le tako lahko kvalitetno opravlja svoje delo. Ti dve trditvi (a in c) sta bili tudi najpogosteje izbrani tudi kot edini odgovor.

Naraščanje deleža prekomerno hranjenih otrok v Sloveniji skrbi 7 % staršev, 4-krat več, 28 % staršev pa meni, da kot družina živijo aktivno življenje oz. je njihov otrok športnik ali pa se tudi sicer veliko giblje, za kar potrebuje tudi dovolj kalorično in z beljakovinami bogato hrano.

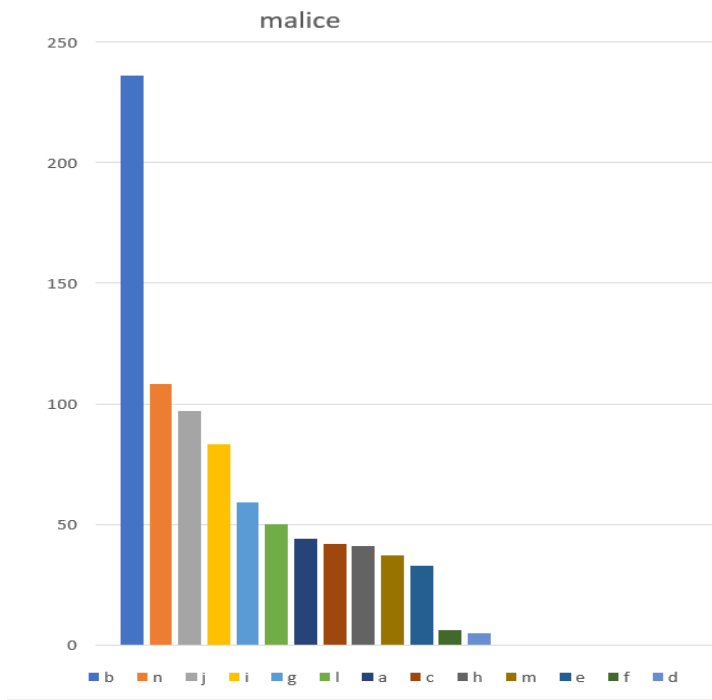
12 % staršev meni, da otroci v šoli že tako in tako dobijo bolj malo mesa, zato ne vidijo potrebe, da bi ga še dodatno omejevali. Obratno pa bi delež živil živalskega izvora v šolski prehrani zmanjšalo 5 staršev oz. 1,2 %, vendar ne v tako skrajni obliki, kot je bilo zapisano v trditvah f in g. Zmanjšali bi predvsem delež mesa, ne pa živil živalskega izvora na splošno.

(Pod trditvama f in g je poleg številke kolikokrat je bil odgovor zabeležen, v oklepaju napisano tudi število staršev, ki so izbrali ta odgovor, saj so se glede na to, da imate številni v šoli več kot enega otroka, nekateri vprašalniki podvojevali in je bilo to pri teh dveh vprašanjih zelo izrazito).

2 starša sta dodala tudi opcijo h, pod katero je eden navajal, da bi se delež mesa dalo lepo zmanjšati tudi v okviru trditve a in c, eden pa je bil mnenja, da bi otrokom v šoli morali dati več mesa.

4. Katera 2 od spodaj navedenih menijev za dopoldansko malico bi Vi izbrali za svojega otroka?

	Malica	št. odgovorov	delež glede na št. trditev (873)	Delež glede na št. oddanih vprašalnikov (416)
1	b) Domač črn kruh, maslo, domača marmelada ali med, jabolko, mleko.	236	27%	56,7 %
2	n) Mlečna prosena kaša s čokoladnim posipom, banana.	108	12,4 %	26,0 %
3	j) Ovsen kruh, tunin namaz s koruzo, sadje, voda.	97	11,1 %	23,3 %
4	i) Polnozrnat kruh, sirni namaz, paprika, čaj.	83	9,5 %	20,0 %
5	g) Francoski rogljiček z nadevom, bela kava, sadje.	59	6,8 %	14,2 %
6	l) Sendvič s poli salamo, sirom in kumarico, sok.	50	5,7 %	12,0 %
7	a) Pica, voda	44	5,0 %	10,6 %
8	c) Hot-dog s prilogo (ajvar, majoneza, gorčica), voda.	42	4,8 %	10,1 %
9	h) Čokoladni kosmiči/čokolino, mleko, banana	41	4,7 %	9,9 %
10	m) Koruzna bombeta s semeni, sadni jogurt.	37	4,2 %	8,9 %
11	e) Bel kruh, Nutella, mleko, jagode.	33	3,8 %	7,9 %
12	k) Sadno-zelenjavni smuti, grisini.	32	3,7 %	7,7 %
13	f) Žitni oblati, tofu, mešanica sveže zelenjave (kumara, paradižnik, paprika), zeliščni čaj.	6	0,7 %	1,4 %
14	d) Hrski/riževi oblati, čičerikin namaz - humus, rdeča redkvice, voda	5	0,6 %	1,2 %
	Brez odgovora	(4)	/	1,0 %
	Skupaj	873	100 %	/

Komentar in analiza:

Pri vprašanju naj bi se odločili za 2 malici, kar pomeni, da bi bila vsaka malica lahko izbrana največ v 50 % možnosti (2. stolpec). Ker ste številni obkrožili več ko dve možnosti, sem odgovore vrednotila enako kot pri prejšnjem vprašanju, glede na število oddanih vprašalnikov. V tem primeru je malica lahko izbrana tudi v 100 %, če bi jo izbrali vsi (3. stolpec).

Zaradi boljše preglednosti sem v tabeli izbrane malice razvrstila glede na priljubljenost in dodala slikovni prikaz.

Starši ste pri izbiri malice za svojega otroka zelo »tradicionalni«, saj vas je več kot polovica, 56,7%, za obrok zbralo domač črn kruh, maslo, domača marmelada ali med, jabolko, mleko, zlasti starši mlajših otrok pa v 26 % tudi mlečno proseno kašo s čokoladnim posipom in banano.

S 23,3 % in 20 % izborom sledita malici, sestavljeni iz polnovrednega kruha (ovsen, polnozrnat), ki sta med otroki najmanj zaželena, beljakovinskega nadeva (sir, tuna) in zelenjave (paprika, koruza).

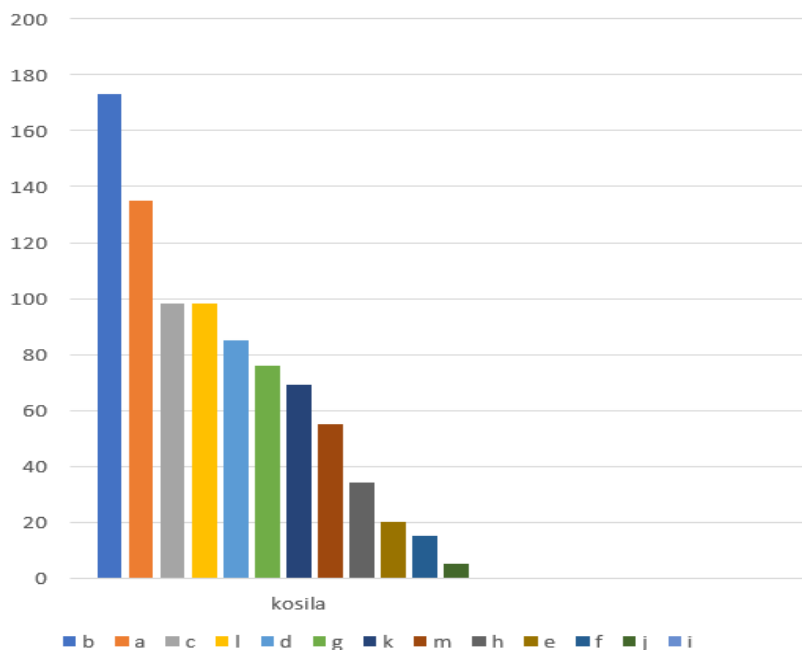
Med otroki najbolj priljubljene malice s področja sladkih (roglički) in t.i. »fast food« malic (pica, hot-dog, sendvič ...) ste izbrali v deležu 10,1% do 14,2%.

Starši niste naklonjeni sodobnejšim različicam polnovrednih obrokov v obliki sadno-zelenjavnih napitkov (smutijev), nadomestkov kruha (riževi oblati, hrski) in beljakovinsko sprejemljivih nadomestkov mesa (tofu, humus). Slednji dve malici bi svojemu otroku izbralo le 6 oz. 5 staršev (1,4 % in 1,2 %).

5. Katera 2 od spodaj navedenih menijev za kosilo bi Vi izbrali za svojega otroka.

	Kosilo	Št. odgovorov	delež glede na št. izbranih trditev (864)	Delež glede na št. oddanih vprašalnikov (416)
1	b) Zelenjavna kremna juha, testenine z bolonjsko omako, pesa, voda.	173	20,0%	41,6 %
2	a) Goveja juha z rezanci, pražen krompir, kuhana govedina, zelena solata, voda.	135	15,6 %	32,5 %
3	c) Dunajski zrezek, pire krompir, paradižnikova solata, voda.	98	11,3 %	23,6 %
4	l) Mesna lasanja, sok.	98	11,3 %	23,6 %
5	d) Korenčkova juha z zdrobom, puranji trakci v omaki, ajdova kaša, zelnata solata, voda.	85	9,8 %	20,4 %
6	g) Kostna juha z zakuho, pečen file lososa, krompir v oblicah z blitvo, sadje, voda.	76	8,9 %	18,3 %
7	k) Enolončnica s piščancem, krompirjem in sezonsko zelenjavo, ajdovi žganci z ocvirki, kisl mleko.	69	8,0 %	16,6 %
8	m) Grahova juha z rižem, slivovi cmoki, jabolčna čežana, voda.	55	6,4 %	13,2 %
9	h) Pečenica, praženo kislo zelje, matevž, puding, voda.	34	4,0 %	8,2 %
10	e) Pasulj s suhim mesom, kruh, jabolčni zavitek, voda.	20	2,3 %	4,8 %
11	f) Cvetačna kremna juha, rižota s sojinim mesom in zelenjavo, jabolko, voda.	15	1,7 %	3,6 %
12	j) Bučna juha, zelenjava na žaru s tofujem, jabolko, voda.	5	0,6 %	1,2 %
13	i) Kvinoja z zelenjavo in tempehom, sojin jogurt, voda.	1	0,1 %	0,2 %
	Brez odgovora	(8)	/	1,9 %
	Skupaj	864	100 %	/

kosila

Komentar in analiza:

Analiza kosil je enako kot pri malicah, narejene na podlagi števila vseh oddanih vprašalnikov. Zaradi boljše preglednosti sem v tabeli izbrana kosila razvrstila glede na priljubljenost in dodala slikovni prikaz.

Pri kosilih je izbor staršev bolj usklajen z željami otrok iz lanskoletne ankete. Podobno kot pri otrocih so med najpogosteje izbranimi jedmi testenine z 41,6 % ter lazanja in dunajski zrezki s 23,6 %.

Tradicija ostaja na drugem mestu z 32,5 % z govejo juho in praženim krompirjem, medtem ko se ostale tradicionalno slovenske jedi na osnovi enolončnic, kaš, žgancev, kislega zelja, fižola in izdelkov iz svinjine pomikajo po lestvici navzdol pod 16,6% (enolončnica z žganci), 8,2% (pečenica, kislo zelje, matevž) in 4,8% (pasulj s suhim mesom in jabolčni zavitek).

Starši se bolje kot otroci zavedate pomena uživanja rib za zdravo prehrano in ste obrok z lososom izbrali v 18,3 %, oboji pa imate radi tudi belo meso (puran, piščanec). 20,4% staršev je tako za kosilo izbralo puranje trakce omaki z ajdovo kašo, pri čemer velja poudariti, da je na podlagi raziskave, ki smo jo 4.10. 2021 izvedli na enoti v Mostah, ajdovo kašo jedlo le okoli 26% otrok, 47% otrok ajdove kaše ni niti poskusilo, 5 % otrok je »preventivno« odklonilo celotno kosilo, dobrih 26% otrok pa je kašo samo poskusilo, ostalo pa zavrglo.

Podobno kot pri malicah pa med starši niso priljubljeni beljakovinsko ustrezni nadomestki mesa kot je soja, tofu, tempeh ter neavtohtona polnovredna starodavna žita (kvinoja). Menije z omenjenimi jedmi so izbrali le posamezni starši.

6. Ocenite prosim Vaše splošno zadovoljstvo s šolsko prehrano v preteklem šolskem letu.

Ocena zadovoljstva	Št. odgovorov	%
a) 5 – zelo zadovoljen	88	21,2 %
b) 4 – še kar zadovoljen	181	43,5 %
c) 3 – srednje zadovoljen	99	23,8 %
d) 2 – nisem zadovoljen	18 (5)	4,3 %
e) 1 – sploh nisem zadovoljen	6 (2)	1,4 %
Brez odgovora	24	5,8 %
Skupaj	416	100 %
Povprečna ocena: 3,6		

Komentar in analiza:

Povprečna ocena zadovoljstva s šolsko prehrano je skoraj identična (malenkost višja), kot so jo v preteklem šolskem letu podali otroci, le da so si otroci za malico želeli ravno nasprotno jedi, kot bi jih za njih izbrali starši.

Po podrobnejšem pregledu anket, ki so odražala najvišjo stopnjo nezadovoljstva s šolsko prehrano (ocena 1 in 2) razberemo, da so s prehrano najbolj nezadovoljni ljubitelji »hitre prehrane«, starši, ki odgovornost za prehrano v celoti prepuščajo otrokom, starši, ki prisegajo na alternativne oblike prehrane in sledijo najnovejšim oglaševanim prehranskim trendom.

Za 7 anket (označeno v oklepaju) pa lahko z gotovostjo trdim, da so jih izpolnili otroci sami (višji razredi) in ne njihovi starši.

7. Vaše sporočilo šoli glede šolske prehrane.

Komentar in analiza:

Vaša sporočila šoli glede šolske prehrane sem skrbno prebrala in njihovo vsebino posredovala osebam, ki so na šoli odgovorne za izvajanje dotičnega dela procesa organizacije šolske prehrane. Glede na tematiko lahko sporočila razdelim v 4 večje skupine:

- Najštevilčnejša so bila sporočila hvaležnosti, podpore in razumevanja kompleksnosti organizacije šolske prehrane.
- Med sporočili ste navajali dodatne predloge in nasvete glede izbora in priprave jedi, kuharske trike pri izbirčnosti, prehranske nasvete na splošno ...
- Sledijo želje in pritožbe glede vključevanja ali izločanja določenih jedi v/iz jedilnika (svinjina, soja, zelenjava, polnozrnate jedi, kruh ...)
- V zadnji sklop sporočil pa sodijo posamezne pritožbe nad procesom priprave in postrežbe hrane, ki temeljijo predvsem na negativni izkušnji vašega otroka, »govoricah« ali slabemu poznavanju procesa priprave in razdeljevanja hrane.

S spoštovanjem, organizatorica šolske prehrane: Mojca Bukovnik